

## Πρωτομαγιά των λουλουδιών

Γνωστός στους διάφορους πολιτισμούς με διαφορετικά ονόματα, ο Μάιος ονομάστηκε έτσι από τη ρωμαϊκή θεότητα Maja (Μάγια) της οποίας το όνομα προήλθε με τη σειρά του από την ελληνική λέξη Μαία, τροφός και μητέρα. Η Μάγια ταυτίστηκε και με την Ατλαντίδα νύμφη Μαία, μητέρα του Ερμή στον οποίο και αφιερώθηκε ο μήνας. Ήδη από τους Ρωμαίους, η αρχή του μήνα σηματοδοτούνταν από τον εορτασμό της Αγαθής Θεάς ενώ σε όλη τη διάρκειά του τελούνταν γιορτές συνδεδεμένες με την ευφορία των αγρών.



Η φυσιογνωμία του Μαΐου στη λαϊκή αντίληψη έχει δυο σημασίες: συνυπάρχει σ αυτήν το καλό και το κακό, η αναγέννηση και ο θάνατος. Όλες αυτές οι ιδιότητες συγκλίνουν και συγκεντρώνονται στην πρώτη του μέρα, την Πρωτομαγιά. Ο εθιμικός εορτασμός της ως της τελικής νίκης του καλοκαιριού κατά του χειμώνα και της επικράτησης της ζωής επί του θανάτου έχει μακρότατη παράδοση με ρίζες που ανάγονται σε προχριστιανικές αγροτικές λατρευτικές τελετές που αποσκοπούσαν στη γονιμότητα των αγρών και, κατ' επέκταση, και των ζώων και των ανθρώπων.

### «Τα έθιμα της πρωτομαγιάς»

Κεντρικός πυρήνας του εορτασμού της Πρωτομαγιάς σε όλους τους πολιτισμούς ήταν η ανθρώπινη χαρά για την άνοιξη, η αυθόρμητη λατρεία της βλάστησης. Τόπος εορτασμού λοιπόν ήταν η εξοχή, όπου συνηθιζόταν κυλίσματα στη χλόη, πλύσιμο του προσώπου με μαγιάτικη δροσιά, χτύπημα του σώματος με χλωρά κλαριά κ.λ.π. Απότοκο των δοξασιών αυτών είναι το μαγιάτικο στεφάνι στην πόρτα των σπιτιών από διάφορα άνθη και καρπούς.



Λουκάς Γεραλής (1878-1953),

Πρωτομαγιά. Ιδιωτική Συλλογή

- Ας θυμηθούμε το ποίημα του Ελύτη που είχαμε διαβάσει στην 6<sup>η</sup> ενότητα του βιβλίου της Γλώσσας και περιέγραφε το παιχνίδι του κοριτσιού με τη φύση.

Γεια σου κύριε Μενεξέ, Οδυσσέας Ελύτης

<https://youtu.be/UjnH2A4SF8M>

Δύο συ και τρία γω  
πράσινο πεντόβολο  
μπαίνω μέσα στον μπαξέ  
γεια σου κύριε μενεξέ.

Σιντριβάνι και νερό  
και χαμένο μου όνειρο.  
Τζίντζιρας τζιντζίρισε  
το ροδάνι γύρισε.

Χοπ αν κάνω δεξιά  
πέφτω πάνω στη ροδιά.  
Χοπ αν κάνω αριστερά  
πάνω στη βατομουριά.

Το `να χέρι μου κρατεί  
μέλισσα θεόρατη  
τ' άλλο στον αέρα πιάνει  
πεταλούδα που δαγκάνει



Και δύο ακόμα τραγούδια...

- **Πρωτομαγιά** – Παιδική χορωδία Σπ. Λάμπρου

<https://youtu.be/gHhnSKa0hHI>

<https://youtu.be/iqY64QGtT7s>



Σπύρος Βασιλείου, Πρωτομαγιά στην Ερέτρια, λάδι σε καμβά, 1968

## **Πρωτομαγιά των εργατών**



- Την 1η Μαΐου του 1886, τα εργατικά συνδικάτα του Σικάγο οργάνωσαν απεργία με αίτημα

8 ώρες εργασία,

8 ώρες ύπνος,

8 ώρες ελεύθερος χρόνος

Οι κινήσεις για μείωση των ωρών εργασίας ξεκίνησαν στα τέλη της δεκαετίας του 1860 στην Αμερική.

Πρώτη φορά **στο Σικάγο, το 1886, η 1η Μαΐου έγινε μέρα γενικής απεργίας** και μαζικών, δυναμικών διαδηλώσεων. Τη μέρα αυτή, λοιπόν, τα εργατικά συνδικάτα του Σικάγο ξεκίνησαν την απεργία τους. Ενώ η απεργία γενικεύεται, γίνονται προσπάθειες από το κράτος και τους εργοδότες να σταματήσουν.

Στις 3 του Μάη, σε συλλαλητήριο των φορτοεκφορτωτών, η αστυνομία, για να επιβάλει την τάξη, πυροβολεί εναντίον του πλήθους κι ένας **διαδηλωτής σκοτώνεται επί τόπου**, τρεις άλλοι πέθαναν αργότερα από τα τραύματά τους.

Οι εξελίξεις αυτές στην άλλη άκρη του Ατλαντικού είχαν εντυπωσιάσει τους Ευρωπαίους ηγέτες εργατικών κινημάτων και σοσιαλιστικών κομμάτων ώστε, να καθιερωθεί η εργατική Πρωτομαγιά από την επόμενη χρονιά για την προβολή των εργατικών διεκδικήσεων και βασικό αίτημα το οκτάωρο καθημερινής εργασίας. Στους εορτασμούς που ακολούθησαν προβλήθηκαν επίσης αιτήματα σχετικά με την απαγόρευση της παιδικής εργασίας, τη χειραφέτηση της γυναίκας, αντιρατσιστικά, αλλά και φλειρηνικά, κατά των πολέμων και των εξοπλισμών κλπ.

Μπορείτε να παρακολουθήσετε και το σχετικό βίντεο.

## Εργατική Πρωτομαγιά

[https://youtu.be/QBNk\\_ZsgdHw](https://youtu.be/QBNk_ZsgdHw)

### Οι Πρωτομαγιές των Ελλήνων εργατών

Το 1892 στο χώρο του Σταδίου ο σοσιαλιστής Σταύρος Καλλέργης οργάνωσε την πρώτη πρωτομαγιάτικη συγκέντρωση στην Ελλάδα. Η συγκέντρωση είχε περισσότερο συμβολικό χαρακτήρα καθώς συμμετείχαν σ' αυτή 30 πολιτικοί του φίλοι που συσπειρώνονταν γύρω από το Σοσιαλιστικό Όμιλο. Το 1893 όμως 2.000 άτομα συμμετείχαν στην Πρωτομαγιάτικη συγκέντρωση με αιτήματα: Κυριακή αργία, οχτώωρο, κρατική ασφάλιση στους «παθόντες εν τη εργασία». Το 1894 στο Στάδιο μια ογκώδης συγκέντρωση διεκδικεί τα παραπάνω αιτήματα. Η αστυνομία θα συλλάβει 10 στελέχη του Σοσιαλιστικού Ομίλου ενώ τον Αύγουστο φυλακίζεται ο Σταύρος Καλλέργης.

Από τότε και έπειτα η αστυνομική και κρατική βία συνοδεύει τις απόπειρες των εργατικών οργανώσεων να γιορτάσουν αγωνιστικά την Πρωτομαγιά.



### Το 1936 ο Μάης βρίσκει τους εργάτες της Θεσσαλονίκης ξεσηκωμένους.

Μετά από μια σειρά κινητοποιήσεων που αρχίζουν από τον Φλεβάρη, στις 4 Μάη 5.000 καπνεργάτες ξεκινούν πορεία στο κέντρο της πόλης. Στη διαδρομή γίνονται 10.000 και τα καταστήματα κλείνουν σε ένδειξη συμπαράστασης. Στις 8 Μάη γίνεται καθολική απεργία στη Θεσσαλονίκη, που εξαπλώνεται σε Ξάνθη, Αγρίνιο, Κομοτηνή, Σέρρες, Ελευσίνα. Στις 9 Μάη,

ημέρα Σάββατο, 50.000 λαού διαδηλώνει. Κάτω από τα γραφεία των αυτοκινητιστών η αστυνομία σκοτώνει τον εργάτη Τάσο Τούση. Ο ποιητής Γιάννης Ρίτσος, εμπνεύστηκε από τη δολοφονία του εργάτη και από τη συγκλονιστική φωτογραφία που έδειχνε τη μητέρα του γονατιστή να κλαίει πάνω από το νεκρό γιό της και γράφει το ποίημα «Επιτάφιος».



Το 1944 η μέρα της Πρωτομαγιάς λαμβάνει μια άλλη διάσταση για την Ελλάδα : οι γερμανικές αρχές Κατοχής εκτελούν στο σκοπευτήριο της Καισαριανής 200 πατριώτες για την αντιστασιακή τους δράση.

**Επιτάφιος , Γιάννη Ρίτσου**

### **1ο ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ**

Γιε μου, σπλάχνο των σπλάχνων μου, καρδούλα της καρδιάς μου,  
πουλάκι της φτωχειάς αυλής, ανθέ της ερημιάς μου,

Πώς κλείσαν τα ματάκια σου και δε θωρείς που κλαίω  
και δε σαλεύεις, δε **γροικάς τα** που πικρά σου λέω;

Γλόκα μου, εσύ που γιάτρευες κάθε παράπονό μου,  
που μάντευες τί πέρναγε κάτου απ' το **τσίνορο** μου,

Τώρα δε με παρηγοράς και δε μου βγάζεις άχνα  
και δε μαντεύεις τις πληγές που τρώνε μου τα σπλάχνα;

Πουλί μου, εσύ που μου 'φερνες νεράκι στην παλάμη  
πώς δε θωρείς που δέρνουμαι και τρέμω σαν καλάμι;

Στη στράτα εδώ καταμεσίς τ' άσπρα μαλλιά μου λύνω  
και σου σκεπάζω της μορφής το μαραμένο κρίνο.

Άγνωστες λέξεις:

**γροικάς:** ακούς,

**τα:** αυτά,

**τσίνορο:** βλεφαρίδα, εδώ: μάτι

- Ακούστε από τον παρακάτω σύνδεσμο το **Γιάννη Ρίτσο να διαβάζει** ένα απόσπασμα από το ποίημα του.

<https://youtu.be/QGIZrPPd33c>

Και τώρα στο τετράδιο της Γλώσσας, θα ήθελα να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις.

**1. Τί σας θυμίζει η λέξη Επιτάφιος; Πού αλλού τη συναντούμε;**

.....  
.....  
.....

**2. Πώς καθιερώθηκε η εργατική Πρωτομαγιά στην Αμερική; Ποια ήταν τα αιτήματα των εργατών ;**

.....  
.....

**3. Πότε έγινε στην Ελλάδα η πρώτη πρωτομαγιάτικη συγκέντρωση;**

.....  
.....

**4. Από που εμπνεύστηκε ο Ρίτσος κι έγραψε το ποίημα Επιτάφιος;**

.....  
.....  
.....

**5. Γράψτε τις πρώτες λέξεις που σας ήρθαν στο μυαλό διαβάζοντας το ποίημα του Γ. Ρίτσου.**

.....  
.....

Τελειώνοντας το αφιέρωμα στην Πρωτομαγιά των λουλουδιών και στην Πρωτομαγιά των εργατών σας αποχαιρετώ με την παρακάτω μικρού μήκους ταινία.

**Η «Εργασία» είναι μια μικρού μήκους ταινία κινουμένων σχεδίων του Patricio Plaza σε σκηνοθεσία του Santiago Grasso, η οποία έχει κερδίσει πάνω από 100 βραβεία σε διεθνή φεστιβάλ.**

<https://youtu.be/PmY-W2c0tR4>